

1. Monivalintatehtävät (yhteensä 8 p.)

1.1.

Yhtiö Lucky Laki Oy:n johto suunnittelee yrityksen strategiaa vuodelle 2021. Mitä seuraavista sen on pakko osakeyhtiölain mukaan huomioida osakeyhtiön toiminnan tavoitteita asettaessaan? Yhtiöllä ei ole yhtiöjärjestyksessä osakeyhtiölain mukaisesta vähimmäisisällöstä poikkeavia määräyksiä.

- a) Pyrkimys tuottaa voittoa osakkeenomistajille.
- b) Henkilöstön hyvinvoinnin kehittäminen.
- c) Yhtiön tuottamien päästöjen rajoittaminen.
- d) Uusien tuotteiden kehittäminen.

1.2.

Suomen perustuslain (731/1999) 2.3 §:ssä säädetyn oikeusvaltioperiaatteen mukaisesti julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Missä seuraavista **ei** käytetä julkista valtaa?

- a) Opettaja poistaa häirikön luokasta.
- b) Kela ratkaisee opintotukihakemuksen.
- c) Yhdistys erottaa jäsenensä määräajaksi.
- d) Poliisi valvoo liikennettä mielenosoituksen aikana.

1.3.

Mikä seuraavista tuomioistuimia koskevista väitteistä pitää paikkansa?

- a) Ensimmäisessä oikeusasteessa (ns. alioikeuksissa) ratkaistuista asioista valtaosa käsitellään seuraavassa vaiheessa käräjäoikeuksissa.
- b) Perustuslain 98 §:n mukaan yleisiä tuomioistuimia ovat korkein oikeus, hallinto-oikeudet ja käräjäoikeudet.
- c) Työtuomioistuin, markkinaoikeus ja vakuutus-oikeus ovat erityistuomioistuimia, jotka eivät ole pysyvästi koolla, vaan kokoontuvat vain tarvittaessa.
- d) Hallinto-oikeuden päätöksestä tehty valitus käsitellään vain, jos Korkein hallinto-oikeus (KHO) myöntää valitusluvan.

1.4.

Joulu lähestyy ja 16-vuotiaan lukiolaisen Repen lähipiirissä on tohinaa. Missä seuraavista tilanteista tehty oikeustoimi on pätemätön?

- a) Repe on sitä mieltä, että tarvitsee joululahjaksi uuden läppäriin. Repen huoltajana toimiva isä sanoo kuitenkin, ettei Repe sitä tarvitse, sillä vanhakin on vielä ihan hyvä. Repe päättää nostaa tarvittavat varat rahastosta, jonne on tallettanut fillarilähetinän ansaitsemiaan rahoja.
- b) Repen 17-vuotias isosisko Sonya haaveilee ostavansa oman auton jouluksi. Sonyan huoltajana toimiva äiti sanoo, että se on ihan ok, sillä Sonyahan täyttää pian joulun jälkeen 18 vuotta ja saa ajokortinkin.

c) Repen naapurinsetä Keke pohtii, että väärentäisikö vaimonsa Railin allekirjoituksen erääseen viralliseen asiakirjaan, kun Raili on pitkällä työmatkalla ja asia olisi kiva saada hoidettua ennen joulua. Keke päättää kuitenkin, että kyllä asia joutaa odottamaan Railin paluuseen.

d) Suvun vanha kesämökki on alkanut käydä ahtaaksi. Repen mummi Terhi, joka on julistettu tuomioistuimen päätöksellä vajaavaltaiseksi, tekee hyvän diilin kunnanjohtaja Nenosen kanssa ja ostaa tältä suvulle uuden kesämökkikiinteistön sopuhintaan joulujuhlia varten.

1.5.

Julkisuuslaissa (621/1999) säädetään julkisuusperiaatteesta. Mikä julkisuusperiaatetta koskeva väittämä ei pidä paikkaansa?

- a) Viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole lailla erikseen rajoitettu.
- b) Julkisuusperiaate on perustuslaissa säädetty oikeus.
- c) Jokaisella ihmisellä on oikeus saada tieto viranomaisen julkisesta asiakirjasta.
- d) Muut perusoikeudet, kuten yksityisyyden suoja, väistyvät aina julkisuusperiaatteen tieltä.

1.6.

Vuokratyön tekeminen on Suomessa yleistynyt, kun esimerkiksi teollisuudessa, rakennuksilla, hotelleissa ja ravintoloissa sekä hoitoalalla on palkattu yhä enemmän työntekijöitä vuokratyötä välittävien yritysten kautta. Mikä seuraavista vuokratyöhön liittyvistä väittämistä pitää paikkansa?

- a) Vuokratyösuhteessa on kolme osapuolta - työntekijä, vuokrayritys ja työvoimaa käyttävä käyttäjäyritys - mutta työntekijä solmii työ sopimuksen vain sen yrityksen kanssa, joka on vuokrannut hänet työntekijäksi vuokrayritykseltä.
- b) Vuokratyöntekijän työehdot saattavat olla erilaiset kuin saman työpaikan muilla työntekijöillä.
- c) Vastuu vuokratyöntekijöiden työturvallisuudesta sekä työn johtamisesta ja valvomisesta on vuokrayrityksellä.
- d) Käyttäjäyritys maksaa vuokratyöntekijän palkan ja huolehtii työntekijän perehdyttämisestä, kun taas vuokrayritys vastaa kaikista muista työläinsäädännössä säädetyistä työnantajan velvollisuuksista.

1.7.

Ympäristövahingolla voidaan tarkoittaa esimerkiksi veden, ilman tai maaperän pilaantumista tai melua, tärinää, säteilyä, valoa, lämpöä tai hajua tai muuta vastaavaa häiriötä, mikä vuorostaan aiheuttaa vahingon. Ympäristövahinkojen korvaamisesta säädetyn lain mukaan ympäristövahinkojen korvausvastuu on ns. ankaraa vastuuta eli tuottamuksesta riippumatonta vastuuta. Mikä seuraavista väittämistä pitää paikkansa?

- a) Ankara vastuu tarkoittaa sitä, ettei vastuu edellytä esimerkiksi huolimattomuutta tai velvollisuuden laiminlyömistä.
- b) Ankara vastuu tarkoittaa sitä, että tapaukseen liittyvät vahingonkorvaukset voidaan tuomita vahingonkorvauslain määrittelemän enimmäismäärän mukaisiksi.
- c) Ankara vastuu tarkoittaa sitä, ettei vahingonkorvausvastuulla ole alaikäraja.
- d) Ankara vastuu tarkoittaa sitä, että ympäristövahinko on aina korvattava rajoituksetta.

1.8.

Taloyhtiön tärkein päättävä elin on yhtiökokous, joka muun muassa valitsee taloyhtiölle hallituksen. Hallituksen päätöksenteossa voi kuitenkin tapahtua virheitä. Mikä seuraavista hallituksen tekemiin virheisiin liittyvistä väittämistä ei pidä paikkaansa?

a) Jos taloyhtiön hallitus on aiheuttanut virheellisellä päätöksellä taloyhtiölle vahinkoa, yhtiökokous voi päättää vaatia hallitukselta korvauksia yhtiölle aiheutuneista vahingoista.

b) Jos yhtiökokous on ollut tietoinen hallituksen tekemästä virheestä ja silti yksimielisesti myöntänyt vastuuvapauden taloyhtiön johdolle, tämän jälkeen ilmenevä vahinko jää osakkeenomistajien maksettavaksi.

c) Jos yhtiökokous ei myönnä virheitä tehneelle hallitukselle vastuuvapautta, hallituksen jäsenet joutuvat korvaamaan yhtiölle aiheutuneet kulut.

d) Jos joku hallituksen jäsenistä on kirjannut eriävän mielipiteensä pöytäkirjaan, hän ei ole vastuussa virheestä.

2. 20 pisteen tehtävä (enimmäispistemäärä 20 p.)

Tutustu alla olevaan kantelija A:n apulaisoikeuskanslerille tekemään kanteluun, joka koskee asiakirjapyyntöä käsittelyä aluehallintovirastossa sekä tehtävää varten annettuihin julkisuuslain kohtiin. Vastaa sen jälkeen alla oleviin tapausta koskeviin kysymyksiin.

Kuvaus kantelija A:n apulaisoikeuskanslerille tekemästä kantelusta:

A on 30.1.2019 lähettänyt aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen kirjaamoon sähköpostia ja pyytänyt nähtäväkseen syyttäjälle syyteharkintaa varten laaditun 15.1.2019 päivätyn lausunnon. A:n tietojen mukaan asiakirjassa oli otettu voimakkaasti kantaa hänen toimintaansa kyseessä olevissa tapahtumissa. Tietopalvelusihteeri kirjasi asiakirjapyyntönsä asianhallintajärjestelmään ja keskusteli aluehallintovirastossa työskentelevän lakimiehen kanssa siitä, voidaanko lausunto antaa A:lle. He päätyivät siihen, että lakimies ottaa yhteyttä A:han. Tavallisesti asiakirjapyyntöön vastataan sähköpostilla, mutta poikkeuksellista menettelytapaa pidettiin tarkoituksenmukaisena siitä syystä, että puhelinkeskustelussa lakimiehellä voisi vastata mahdollisiin A:n lisäkysymyksiin siinä tapauksessa, että vastaus asiakirjapyyntöön olisi kielteinen. A ei ollut vastannut lakimiehen soittoon, joten lakimies oli jättänyt tälle vastaajaan viestin ja kertonut, että lausunto oli salassa pidettävä eikä sitä voitu antaa A:lle. Kielteisestä päätöksestä ei tehty valituskelpoista päätöstä eikä A:lle annettu valitusohjetta. Lakimiehellä ei ole enää mielikuvaa oliko hän kertonut mahdollisuudesta saattaa asia viranomaisen ratkaistavaksi ja saada asiassa valituskelpoinen päätös. A oli lähettänyt aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen kirjaamoon sähköpostilla uuden asiakirjapyyntönsä 12.9.2019. A:lle oli 16.9.2019 vastattu, ettei hänelle anneta lausuntoa julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 3 kohdan perusteella. Samalla hänelle on kerrottu mahdollisuudesta saada valituskelpoinen päätös. A on 16.9.2019 pyytänyt valituskelpoista päätöstä, mikäli asiakirjaa ei hänelle edelleenkään anneta, ja samalla selostaen asianosaisasemansa rikosasiassa. Työsuojelun vastuualueella on tämän jälkeen arvioitu asia uudelleen ja päädytty antamaan A:lle tämän pyytämät asiakirjat. A:n pyytämät asiakirjat on lähetetty hänelle sähköpostilla 20.9.2019.

Julkisuuslaki (621/1999)

1 § Julkisuusperiaate

Viranomaisten asiakirjat ovat julkisia, jollei tässä tai muussa laissa erikseen toisin säädetä.

14 § Asiakirjan antamisesta päättäminen

Tiedon asiakirjan sisällöstä antaa se viranomaisen henkilöstöön kuuluva, jolle viranomainen on tämän tehtävän määrännyt tai jolle se hänen asemansa ja tehtäviensä vuoksi muuten kuuluu.

Jos virkamies kieltäytyy antamasta pyydettyä tietoa, hänen on:

- 1) ilmoitettava tiedon pyytäjälle kieltäytymisen syy;
- 2) annettava tieto siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi;
- 3) tiedusteltava asian kirjallisesti vireille saattaneelta tiedon pyytäjältä, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi; sekä
- 4) annettava tieto käsittelyn johdosta perittävistä maksuista.

Asiakirjapyyntö on käsiteltävä viivytyksettä, ja tieto julkisesta asiakirjasta on annettava mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön. Jos pyydettyjä asiakirjoja on paljon tai niihin sisältyy salassa pidettäviä osia tai jos muu niihin rinnastettava syy aiheuttaa sen, että asian käsittely ja ratkaisu vaativat erityistoimenpiteitä tai muutoin tavanomaista suuremman työmäärän, asia on ratkaistava ja tieto julkisesta asiakirjasta annettava viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön.

24 § Salassa pidettävät viranomaisen asiakirjat

Salassa pidettäviä viranomaisen asiakirjoja ovat, jollei erikseen toisin säädetä: ...

3) poliisille ja muille esitutkintaviranomaisille ja syyttäjälle sekä tarkastus- ja valvontaviranomaisille tehdyt ilmoitukset rikoksesta, esitutkintaa ja syyteharkintaa varten saadut ja laaditut asiakirjat sekä haastehakemus, haaste ja siihen annettu vastaus rikosasiassa, kunnes asia on ollut esillä tuomioistuimen istunnossa taikka kun syyttäjä on päättänyt jättää syytteen nostamatta tai kun asia on jätetty sikseen, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen niistä ei vaaranna rikoksen selvittämistä tai tutkinnan tarkoituksen toteutumista tai ilman painavaa syytä aiheuta asiaan osalliselle vahinkoa tai kärsimystä tai estä tuomioistuinta käyttämästä oikeuttaan määrätä asiakirjojen salassapidosta oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain_(370/2007) mukaan. ...

Arvioi edellä kuvatun tapauksen valossa:

2.1 julkisuusperiaatteen suhdetta salassa pidettävään asiakirjaan (7 p.)

2.2. A:n oikeutta saada tieto viranomaisen hallussa olevasta salassa pidettävästä asiakirjasta (7 p.)

2.3. viranomaista koskevia toimintavelvollisuuksia. (6 p.)

3. 30 pisteen tehtävä (enimmäispistemäärä 30 p.)

Suomessa on katsottu yhteisen hyvän vuoksi välttämättömäksi asettaa rahapelit valtion monopolin alaisiksi. Näin suojellaan kansalaisia arpajaisten, rahapeliin ja uhkapelaamisen haitoilta sekä ehkäistään epärehellistä ja vastuutonta toimintaa alalla. On kuitenkin tulkinnanvaraista, mitä toimintaa voidaan pitää näiden tavoitteiden vastaisena ja siten kiellettyinä. Yhteiskunnan toimijat innovoivat jatkuvasti uusia toimintatapoja, joita arvioidaan samojen yleisluonteisten kriteerien valossa. Keskustelua herättäneet ns. loot boxit ovat hyvä esimerkki tällaisesta uudesta toimintatavasta. Loot boxeissa on kyse videopeleissä myytävistä paketeista, joiden sisältä pelaaja saa pelin sisällä käytettävissä olevan esineen.

Tutustu alla oleviin arpajaislain pykäliin ja niiden tulkintaa koskeviin lausuntoihin. Vastaa niiden perusteella esitettyihin kysymyksiin.

Arpajaislain 2 §

Tässä laissa tarkoitetaan arpajaisilla toimintaa, johon osallistutaan vastiketta vastaan ja jossa osallistuja voi saada kokonaan tai osittain sattumaan perustuvan rahanarvoisen voiton. Vastikkeena ei pidetä osallistumisilmoituksesta arpajaisiin osallistuvalla koituvia posti-, paikallis- tai kaukopuhelumaksuja taikka vastaavia kuluja, jotka eivät tule arpajaisten toimeenpanijan hyväksi.

Poliisihallituksen linjaus

... ”Arpajaisiin kuuluu sattumaperusteinen voitonmahdollisuus. Arpajaisiin osallistuvat henkilöt eivät voi millään omalla osaamisellaan, tiedoillaan tai taidoillaan saada muita parempaa mahdollisuutta voittaa arpajaisissa. ...”

Jos järjestetään arpajaiset, joissa jokaisella arvalla voittaa samanarvoisen voiton, ei voittaminen perustu sattumaan: kaikki osallistujat saavat voiton eikä kenelläkään ole mahdollisuutta muita arvokkaampaan voittoon. ...”

Lähde: https://www.arpajaishallinto.fi/tilitysvollisuus/lupa_ukk/lupaa_edellyttava. Haettu 12.10.2020.

Poliisihallituksen lausunto POL-2018-22730

Poliisihallituksen arpajaishallinnon näkemyksen mukaan loot boxeja sisältävän videopelin tietyt toiminnallisuudet vaikuttavat täyttävän arpajaisen määritelmän muodostuen siten arpajaislain vastaisiksi mikäli:

1. loot boxin avaaminen voidaan tehdä kokonaan tai osittain maksamalla muulla kuin pelaamalla hankitulla pelin sisäisellä valuutalla
2. pelaaja ei ennalta tiedä loot boxin sisältöä
3. loot boxeista saatavia tavaroita voidaan vaihtaa rahaksi joko videopelin julkaisijan omilla tai kolmansien tahojen ylläpitämällä kauppapaikoilla JA
4. videopelin julkaisijalla tai muulla toimijalla ei ole arpajaislain mukaisia edellytyksiä tavara-arpajaislupan saamiseen (käytännössä videopelin julkaisija tai muu kaupallinen yhteisö ei voi saada tavara-arpajaislupaa)

Tehtävät:

3.1. (15 p.)

Yölinnakkeen lukion toinen vuosikurssi päättää järjestää klassisen narunvetopelin luokkaretkensä rahoittamiseksi. He suunnittelevat pelin siten, että osallistujalle tarjotaan pelinvetäjän kämmenten välissä piilossa kulkevaa narunippua, josta hänen on valittava yksi naru. Jokaisen narun päähän on sidottu numerolla varustettu tiiviisti taiteltu paperilappu. Lapun numero osoittaa, minkä esineen osallistuja voittaa. Luokka pohtii yhdessä sopivia palkintoja, ja päätyvät ostamaan lajitelman pieniä esineitä, joista jokaisen arvo on noin 1,20 €, mutta joukossa on myös kaksi 1,50 € arvoista esinettä. Peliin osallistuminen maksaa viisi euroa. Kun rehtori kuulee tästä tempauksesta, hän kieltää sen välittömästi, sillä arpajaisten järjestäminen on laitonta.

Osoita lakia tulkitsemalla, onko rehtori oikeassa vai väärässä.

3.2. (15 p.)

Uudessa Miandig Oy:n julkaisemassa Monster Collector 2020 -videopelissä pelaaja voi ostaa pelin sisällä kolmenlaisia loot box -paketteja. Ensimmäisessä 5,90 € hintaisessa paketissa pelaaja saa yhden valitsemansa harvinaisen esineen yhteensä 40 harvinaisen esineen joukosta, kaksi valitsemaansa ei-harvinaista esinettä ja 200 timanttia. Toisessa 5,90 € hintaisessa paketissa pelaaja saa valitsemansa harvinaisen esineen ja valitsemansa neljä ei-harvinaista. Kolmannessa 5,90 euron hintaisessa paketissa pelaaja saa neljä harvinaista esinettä, mutta pelaaja ei saa päättää niitä itse, vaan kunkin esineen saamisen todennäköisyys on 1/40. Pelin julkaisija kannustaa pelaajia vaihtamaan esineitä pelin sisällä. Pelaajat voivat myös vaihtaa timantteja esineisiin, esineitä timantteihin, vaihtaa timantit euroiksi tai eurot timanteiksi pelin julkaisijan yhteistyökumppanin nettisivuilla. Timantteja voi ansaita myös peliä pelaamalla. Miandig Oy ilmaisee myös halukkuutensa yhteistyöhön arpajaishallinnon kanssa ja tarjoutuu muokkaamaan peliä tarvittaessa.

Arvioi, täyttävätkö Monster Collector 2020 -videopelin loot boxit arpajaisten määritelmän vai edellyttääkö arpajaislaki pelin toimintoihin muutoksia.